

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Specifik sprogforstyrrelse

en comorbid forstyrrelse ved ADHD

Jensen de López, Kristine M.

Published in:
BestPractice

Publication date:
2011

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Jensen de López, K. M. (2011). Specifik sprogforstyrrelse: en comorbid forstyrrelse ved ADHD. *BestPractice*, (14), 36-37.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Specifik sprogforstyrrelse

– en comorbid forstyrrelse ved ADHD

Af Kristine Jensen de López,
professor, mso cand.psych.,
Institut for Kommunikation,
Aalborg Universitet

Specifik sprogforstyrrelse rammer 5-7% af alle børn.¹ I Danmark anvendes begrebet specifik sprogforstyrrelse ikke diagnostisk, men i henhold til ICD-10s liste over sprogforstyrrelser er diagnosen Specifikke Udviklingsforstyrrelser af Tale og Sprog (f.80) den diagnose, som bedst betegner specifik sprogforstyrrelse.¹ I litteraturen peges der på, at op til 80% af alle børn med specifik sprogforstyrrelse har en psykiatrisk diagnose,² og at 40% af alle børn, der henvises til psykiatrisk udredning, har en uidentificeret sprogforstyrrelse.³

International forskning viser, at prævalens af hyperaktivitet hos børn med specifik sprogforstyrrelse er op til 50%. Omvendt har børn, der er diagnosticeret med ADHD, ofte store kommunikative vanskeligheder. Prævalensen for en kommunikativ vanskelighed som comorbid forstyrrelse hos mindre børn med en ADHD-diagnose er 35%, (hvilket er hyppigere end for eksempel angst, der "kun" optræder som en comorbid forstyrrelse hos 25% af de samme børn).⁴ Nyere forskning indenfor sprogforstyrrelser identificerer forskellige subgrupper af kommunikative vanskeligheder hos børn med specifik sprogforstyrrelse. Resultater fra et nyere hollandsk studie viser, at 56% af alle drenge med pragmatisk specifik sprogforstyrrelse udviser abnormal hyperaktivitet/opmærksomhedsproblemer og umoden prosocial adfærd.⁵

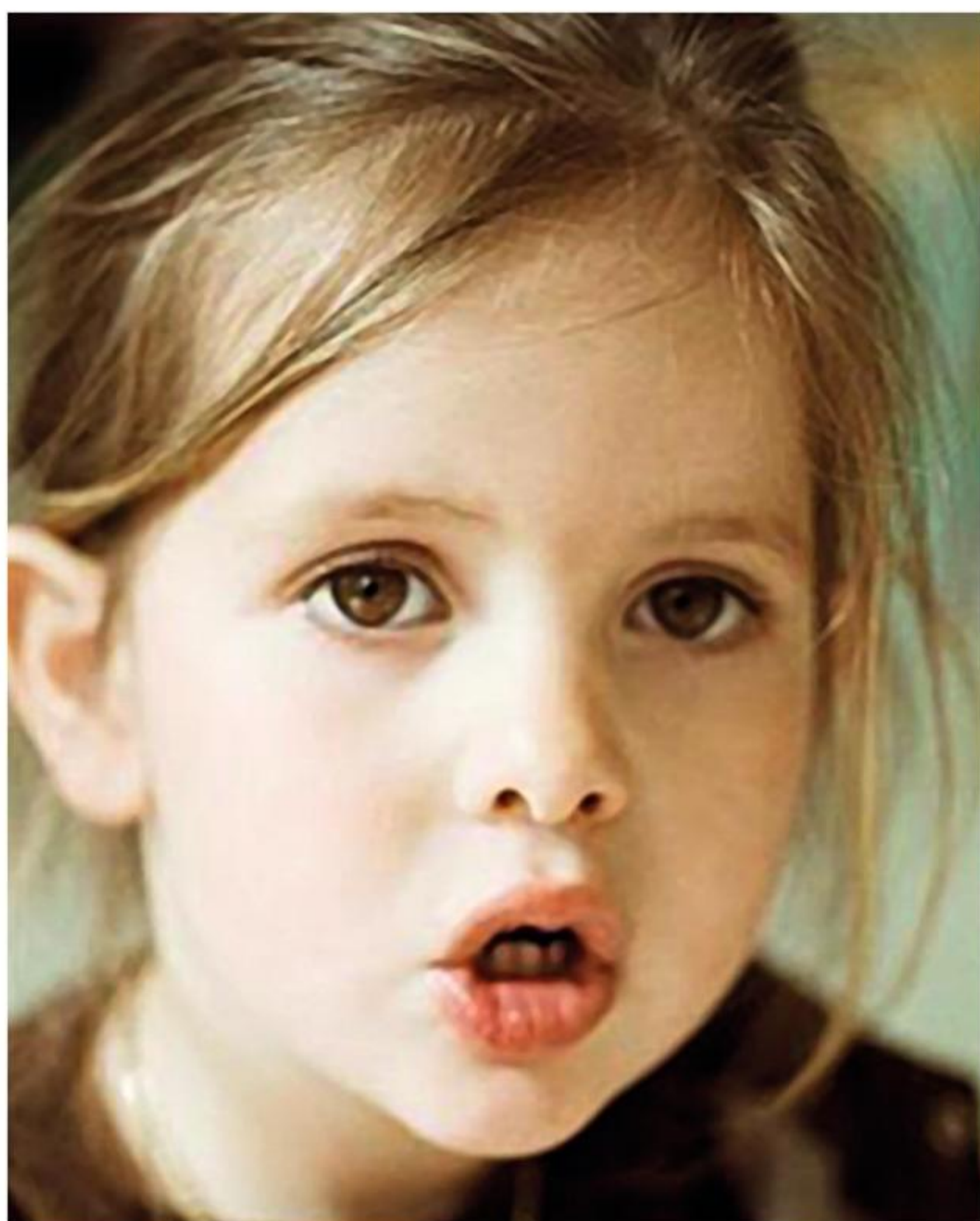
Arbejdshukommelse – et problem for børn med specifik sprogforstyrrelse og børn med ADHD

Aalborg Universitet var i efteråret 2010 vært for den internationale konference LIMOBIS om sprogforstyrrelser, hvor flere oplæg pegede på, at børn, der opvokser med en specifik sprogforstyrrelse, har pro-

blemer med arbejdshukommelse. ADHD, specifik sprogforstyrrelse, dysleksi og indlæringsvanskeligheder optræder ofte sammen. Børn med ADHD, der også har en identificeret sprogforstyrrelse, udviser signifikant dårligere arbejdshukommelse end børn med ADHD, der ikke har en sprogforstyrrelse.⁶ Resultaterne er i overensstemmelse med nyere studier af børn med specifik sprogforstyrrelse, der peger på langsom og mindre adækvat processering som primær årsag til specifik sprogforstyrrelse.⁷

Der er grund til at formode, at en stor del af vanskelighederne hos børn med ADHD udspringer af, at de har en uidentificeret sprogforstyrrelse, som begrænser dem i mulighederne for at kommunikere hensigtsmæssigt med deres jævnaldrende. I Danmark har vi ikke overblik over antallet af børn med ADHD, der har en uidentificeret sprogforstyrrelse. Et andet nationalt problem er, at skønt mange af de danske børn, der henvises til psykiatrisk udredning, forinden har været henvist til en talepædagog eller audiologopæd, får disse børn ikke intervention i henhold til sprogvanskelighederne eller får det fulgt op af en psykolog gennem deres skolegang.

Skolebørn og unge med ADHD udviser indlærings-/processeringsstrategier, som er mindre hensigtsmæssige end de strategier, som anvendes af "normalt" udviklede børn.⁸ Et lignende billede tegner sig fra de første danske resultater om processeringsstrategier hos danske børn med specifik sprogforstyrrelse, nemlig at børnene anvender arbejdshukommelse til sprogprocessering mindre hensigtsmæssigt, end tilfældet typisk er hos "normalt" udviklende børn.⁹ Alt så synes både børn med specifik sprogforstyrrelse og børn med ADHD at have kognitive problemer – dog

kan problemet være af forskellig karakter (der er dog ikke nødvendigvis tale om samme ætologi), mens det ikke er alle børn med ADHD, der tillige udviser kommunikative vanskeligheder.

Konsekvenser for diagnostik og behandling af specifik sprogforstyrrelse

Der er i øjeblikket ikke et formaliseret og evidensbaseret behandlingstilbud til danske børn med specifik sprogforstyrrelse. Det skyldes til dels, at gruppen hidtil har været overset i psykiatrisk og psykologisk praksis, dels mangler der standardiserede og validerede redskaber til at identificere førskole- og ikke mindst skolebørn med specifik sprogforstyrrelse. Der anbefales en kombination af en grundig statisk og dynamisk udredning af børn med specifik sprogforstyrrelse.

Implikationen for klinisk praksis er, at der er brug for en omfattende klinisk udredning af både sproglige og kognitive vanskeligheder hos de kliniske børnegrupper og en særlig indsats i forhold til udredning af hukommelses- og/eller andre kognitive vanskeligheder hos børn med specifik sprogforstyrrelse og omvendt af sproglige vanskeligheder hos børn med ADHD. Det er vigtigt at sikre, at diagnose og intervention i forhold til specifik sprogforstyrrelse, ADHD og autisme baseres på et kvalificeret grundlag, hvilket kræver et tværfagligt team af læger, børnepsykologer og audiologopæder med særlig uddannelse in-

denfor afvigende kommunikativ og kognitiv udvikling.¹⁰ Tidlig udredning af specifik sprogforstyrrelse kan sandsynligvis bidrage til tidlig identifikation af ADHD og autisme. ■

KONKLUSION

Til trods for at danske børn med ADHD får kvalificeret klinisk udredning og intervention, synes den mangelfuld, fordi den ikke inkluderer en udredning for, om barnet har kommunikative vanskeligheder, såsom om barnet lider af en specifik sprogforstyrrelse. Den høje grad af comorbiditet understreger vigtigheden i at gøre sig klart, om barnets primære problem skyldes en sprogforstyrrelse kombineret med begrænset processeringshastighed. Et barn, der har problemer med at kommunikere, vil ofte udvise umoden prosocial adfærd.

Referencer

1. Tomblin JB, Records NL, Buckwalter P, Zhang X, Smith E. Prevalence of specific language impairment in kindergarten. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* 1997;(40):1245-1260.
2. Bjerg J. Gads Psykologileksikon. Gads Forlag, 2011, 3. udgave.
3. Noterdaeme M, Amorosa H. Evaluation of emotional and behavioral problems in language impaired children using the Child Behavior Checklist. *European Child and Adolescent Psychiatry* 1999;(8):71-77.
4. Bruce B, Thernlund G, Nettelbladt U. ADHD and language impairment; a study of the parent questionnaire. *FTF (five to fifteen)* 2006;(15):52-60.
5. Posner K, et al. Clinical presentation of attention-deficit/hyperactivity disorder in preschool children: the preschoolers with attention-deficit/hyperactivity treatment study (PATS). *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology* 2007;17(5):547-562.
6. Ketelaars M, Cuperus J, Jansonius K, Verhoeven L. Pragmatic language impairment and associated behavioural problems, 2010;45(2):204-214.
7. Jonsdottir S, Bouma A, Sergeant J, Scherder E. The impact of specific language impairment on working memory in children with ADHD combined subtype. *Archives of Clinical Neuropsychology* 2005;(20):443-456.
8. Montgomery JM, Evans JL. Complex sentence comprehension and working memory in children with specific language impairment. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* 2009;52(2):269-288.
9. Egelund J, Johansen S, Ueland T. Do low-effort learning strategies mediate impaired memory in ADHD? *Journal of Learning Disabilities* 2010;43(5):430-440.
10. Bruce B, Thernlund G, Nettelbladt U. ADHD and language impairment; a study of the parent questionnaire. *FTF (five to fifteen)* 2006;(15):52-60.
11. Sundahl L, Jensen de López K. SLI er mere end blot forsinket udvikling af sproglige færdigheder. *Psyke og Logos* 2010;31:485-504.
12. Lange AM. Opmærksom på sprog. *Psykolog Nyt* 2010;19:8.